

## Okuyucu Mektupları / *Reader Letters*

### Atatürk Kitaplığı ve Sayısallaştırma Projesi Hakkında Bilgi

#### *Atatürk Library and Information About the Digitization Project*

Selçuk Aydın\*

#### Öz

*Türkiye'nin en geniş yazma ve nadir eser koleksiyonlarından birini barındıran Atatürk Kitaplığı'nın sayısallaştırma projesi hakkında bilgi verilmektedir.*

**Anahtar Sözcükler:** *Atatürk Kitaplığı, sayısallaştırma*

#### Abstract

*This article deals with the digitization project of Atatürk Library which has one of the largest manuscripts and rare books collections of Turkey.*

**Keywords:** *Atatürk Library, digitization*

Atatürk Kitaplığı, sahip olduğu koleksiyondaki yayınların tarihi önemi ve çeşitliliği nedeniyle yerli ve yabancı araştırmacılar için önemli bir bilgi merkezi konumundadır. Satınalma ve bağış ağırlıklı olarak geliştirilen kütüphane dermesinin en önemli özelliği, ülkemizin önde gelen araştırmacı ve yazarları tarafından bağışlanan kişisel kütüphanelerle zenginleşmiş olmasıdır. Farklı meslek ve bilim dallarından birçok bağışçının farklı yayınları kitaplık koleksiyonuna dâhil edilmiş ve bir çoğu nadir nüsha kabul edilen bu tarihi yayınlar ile kütüphane dermesi önemli bir yayın çeşitliliğine sahip olmuştur. Günümüz araştırmacıları tarafından yoğun bir şekilde kullanılan kütüphane koleksiyonları bu yoğunluğa bağlı olarak, kullanımdan kaynaklanan yıpranma ve çeşitli zararlara uğramakta, zamanla önüne geçilemeyecek kayıplara sebebiyet vermektedir. Hem bu kayıpların önüne geçebilmek hem de günümüz teknolojik imkânları ışığında araştırmacılara daha iyi hizmet verebilmek için Kütüphanede bulunan yayınların sayısal ortama aktarılması konusunda gereklilik baş göstermiştir.

\* İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve E- Kaynaklar Koordinatörü. e-posta: selcukaydin08@gmail.com

Atatürk Kitaplığı'ndaki yayınlar sayısal ortama aktarıldığı takdirde eserlerin kullanımından kaynaklanan yıpranmalar ortadan kalkacak ve dijital ortama aktarılan yayınlar web ortamına da açılarak bu yayınlara mekâna ve zamana bağlı kalmadan erişim sağlanabilecektir.

Bu düşünce doğrultusunda Atatürk Kitaplığı süreli yayınlar koleksiyonunda bulunan tarihi gazete ve dergilerin sayısal ortama aktarılması gündeme gelmiş ve 1998 yılında bu yönde çalışmalara başlanmıştır, 2004 yılında teknik altyapı ve donanım olarak yenilenen sistem ile sayısallaştırma çalışmalarına devam edilmektedir.

Atatürk Kitaplığı 2012 yılı içerisinde İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından finanse edilen **Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yönelik Bilgi Odaklı Ekonomik Kalkınma Mali Destek Programı**'na başvurarak **"İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü'nde Bulunan Osmanlı Dönemi Nadir Eserlerin Kataloglanması, Dijital Ortama Aktarılması ve Elektronik Ortamda Kullanıma Sunulması"** adlı projesi için desteğe hak kazanmıştır.

Bu projeye **İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü** Atatürk Kitaplığı'nda bulunan Arapça, Farsça ve Osmanlı Türkçesi ile basılmış 40.000 adet nadir eserin kataloglama ve nitelendirme işlemlerinin uluslararası kütüphanecilik standartlarına uygun hale getirilmesi, eserlerin taranarak sayısal ortama aktarılması, depolanması ve web üzerinden ücretsiz olarak hizmete sunulması hedeflenmiştir.

İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen proje 15 Ocak 2013 tarihinde başlatılmış olup, 14 Ocak 2014 tarihinde sonuçlandırılacaktır. İki aşamalı gerçekleştirilecek olan projenin ilk aşaması, tanıtım faaliyetleri, başlangıç raporunun hazırlanması, proje ile ilgili web sayfası hazırlanması ve ulusal bir çalıştay düzenlenmesi gibi hazırlık sürecinden oluşmaktadır. İkinci aşama ise, yayınların sayısal tarayıcılar ile taranması, katalog ve üstveri bilgilerinin girilmesi, sayısal ortama aktarılan görüntülerle katalog bilgilerinin eşleştirilmesi, sayısal koruma depolama ve ücretsiz erişime hazır hale getirilmesi süreçlerinden oluşan projenin 4. ayında başlayacak olan ve 12. ayında bitirilecek olan iş sürecidir.

Proje sonunda Atatürk Kitaplığı'nda bulunan basılı kültürel mirasın korunması, görünürlüğünün artırılması ve bilgiye erişiminin daha etkin ve yaygın bir hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu proje kapsamında Avrupa'da basılmış ilk Osmanlıca kitaplardan olan 1593 tarihli İbni Sina'nın el-Kanun fi't-Tıbb kitabı ile Nasirüddin et-Tusi'nin 1594 tarihinde Roma'da basılmış olan eseri Kitab Tahrir Usul li-Okklides sayısal ortama aktarılacaktır. Bunların yanı sıra Abdullah Cevdet, Ahmet Mithat, Ali Suat, Fuat Köprülü, Hasan Ali Yücel, Mehmet Akif Ersoy, Osman Nuri Ergin, Ruşen Eşref, Fatma Aliye Hanım ve Fahrettin Kerim Gökay gibi Osmanlı basın ve yazın hayatının önemli simalarının eserleri de sayısal ortama aktararak bilim ve araştırma dünyasının hizmetine sunulacaktır.

İ.B.B. Kütüphane ve Müzeler Müdürü Ramazan Minder'in yönetiminde Atatürk Kitaplığı'nda başlatılan projenin koordinatörlüğünü kütüphanenin Sayısal Arşiv ve E- Kaynaklar Koordinatörü Selçuk Aydın, koordinatör yardımcılığını ise yine aynı kütüphanede görev yapan "Nadir Eserler bölümünden uzman kütüphaneci Hüseyin Türkmen yapmaktadır.

**Koleksiyonunda yaklaşık olarak 350.000 (yaklaşık sayı) cilt/adet eser bulunan Kütüphanedeki nadir eser sayısı 70.000'dir. 5.000 civarında Elyazması eser bulunan kütüphanedeki nadir eserlerin 36.000'i Arap harfli (50 Atlas, 600 salname, 350 takvim) 3500'ü Arapça, 500'ü de Farsça kitaptır.**

Proje harici olmakla beraber Atatürk Kitaplığı koleksiyonunda bulunan Osmanlı dönemine ait süreli yayın, kartpostal, albüm, harita, salname, yazma ve gravürlerden oluşan 1.150.000 görüntü hali hazırda sayısal ortamda okuyucu hizmetine sunulmuş olup bu eserler kütüphane içerisinde intranet üzerinden kullanıcı erişimine açılmıştır.